

SSBs nye befolkningsframskriving

Innledning

Helge Brunborg

Statistisk sentralbyrå har siden 1969 laget befolkningsframskrivninger for hele landet og alle kommuner, vanligvis hvert tredje år. I dette nummeret av *Økonomiske analyser* presenteres de nye framskrivingene samtidig med offentliggjøring på SSBs nettsider, <http://www.ssb.no/emner/02/03/folkfram/>. Denne gang er horisonten utvidet litt, til 2060 for landet som helhet og til 2025 for kommuner og fylker. Samtidig er det for første gang laget en framskriving av innvandrerbefolkningen, som dokumenteres separat. Dette nummeret inneholder en rekke artikler om de nye framskrivingene. Første artikkel gir en oversikt over hovedresultatene, og andre artikkel over de viktigste forutsetningene. Resten av artiklene ser mer inngående på de demografiske komponentene som inngår i en befolkningsframskriving, dvs. fruktbarhet, dødelighet, inn- og utvandring, samt innenlandske flyttinger.

SSBs befolkningsframskrivninger blir mye brukt, både av sentral- og lokalforvaltning og av medier, forskningsinstitutter, organisasjoner mm. De to foregående framskrivingene, som ble laget i 1999 og 2002, danner et viktig grunnlag for forslaget om pensjonsreform. Framskrivningene blir også hyppig brukt til planlegging av skoler, eldreomsorg og regionale helseforetak mm. SSB legger derfor betydelige ressurser inn i arbeidet med framskrivingene. Som dette nummeret viser, har en rekke medarbeidere deltatt.

Befolkningsframskrivingene har blitt mer kontroversielle de siste årene, av flere grunner. Forutsetningen om hvor mye levealderen vil øke framover påvirker befolkningens alderssammensetning og dermed de kommende pensjonsutgiftene. Et annet eksempel er innvandringen, som det er stor debatt om, og der framskrivingen er en viktig pekepinn for utviklingen framover.

Befolkningsframskrivninger har tilsynelatende ingen direkte tilknytning til konjunkturutviklingen. Demografiske faktorer kan imidlertid både påvirke økonomiske svingninger og selv påvirkes av disse, både på kort, mellomlang og lang sikt. Et eksempel på en langsiktig demografisk effekt på økonomien er virkningen av endringer i befolkningens aldersstruktur på boligprisene, se Erling Røed Larsen i forrige nummer av *Økonomiske analyser*. Et annet eksempel på kort og mellomlange effekter av demografiske faktorer, er sammenhengen mellom arbeidsmarkedet og flyttinger. I gode tider flytter folk lang mer enn i dårlige tider. På nittitallet økte mobiliteten i Norge sterkt i takt med konjunkturutviklingen: antall innenlandske flyttinger økte med 25 prosent fra 1992 til 2000. Også inn- og utvandringen påvirkes betydelig av konjunktorene, særlig til og fra våre naboland. Når arbeidsmarkedet er strammere i Norge enn i Sverige, er det stor nettoinnvandring fra Sverige til Norge, som på slutten av 1990-tallet, og omvendt når den økonomiske utviklingen i Norge er svakere enn i Sverige, som rundt år 2000. De senere årene har også de nye EU-landene i øst fått større innflytelse på arbeidsmarkedet.

Det kan derfor være på tide å gi demografiske faktorer en mer eksplisitt behandling i de økonomiske analyser på kort, mellomlang og lang sikt – selv om de implisitt er med mange steder, gjennom arbeidstilbud, stønader og pensjoner, mm. Dette er eksempler på virkninger av demografiske faktorer på økonomiske forhold, via arbeids- og boligmarked, mm. Men demografiske faktorer kan også være nyttige som konjunkturindikatorer på kort sikt, f.eks. flyttinger, både innenlandske og arbeidsflyttinger til og fra andre land, som det er relativt gode og ferske data for. Kanskje aldersstruktur, inn- og utvandring, innenlandske flyttinger, ja til og med fødselstall og fruktbarhet, både som eksogene og endogene faktorer, også bør tas med i analysene?

Helge Brunborg er seniorforsker ved Seksjon for demografi og levekårsforskning i Statistisk sentralbyrå (hbr@ssb.no)